

Tevhid

davetinin imamlarunun
menheci

YAZAR: *imam Abdullah el-Kar'avi*

Bismillâhirrahmânirrahîm

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın Adıyla

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah içindir. Allah, Nebîmiz Muhammed'e, O'nun tüm âline ve ashâbına salâtü selam eylesin ve onları mübârek kılsın!

Büreyde Câmi'-i Kebîr'de (*Büreyde Büyük Câmisinde*) imam ve hatip olan, fazîletli muhterem Şeyh Abdullah b. İbrâhim el-Kar'âvî'yi konuk ediyoruz. Kendisi bize, davet imamlarının ibâdet/kulluk noktasındaki menhecinden bahsedecek. Allah Azze ve Celle bizleri, sözü işitip de onun en güzeline tâbi olan kimselerden eylesin!

Allah Celle ve Âlâ'dan, işittiğimizi/dinlediğimizi bize fâideli kılmasını, bunu bizim ve Şeyhin hasenat terâzilerine eklemesini dileriz. Şeyh'e, buraya kadar zahmet buyurduğu için çok teşekkür ederiz. Kendisini bu mübârek mekâna, sizinle buluşması ve bu konferansı vermesi için getirmiş bulunuyorlar. Buyursunlar! Allah ondan razı olsun ve ecrini ihsân eylesin!

Bismillâhirrahmânirrahîm

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın Adıyla

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah içindir. Allah, Nebîmiz Muhammed'e, O'nun tüm âline ve ashâbına salâtü selam eylesin! ***Bundan sonra:***

Allah Azze ve Celle'ye, bize İslam nimetini bahşetmiş olduğu için hamd ederiz. Şüphesiz ki bu büyük bir nimettir. Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (“**Kim ki İslam'ın gayrı bir din ararsa, ondan asla kabul edilmeyecektir ve o, Âhirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.**”) [Âl-i İmrân Sûresi: 85. âyet] Yine O Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

(“**De ki: Allah'ın fazlı ve rahmeti ile, bununla sevininler. O, toplamakta olduklarından daha hayırlıdır.**”) [Yunus Sûresi: 58. âyet] Allah'ın fazlı, İslam'dır. Onun rahmeti, bizi İslam'a hidâyet etmiş olmasıdır. Üzerinde sevâba nâil olunacak sevinç, İslâm ile sevinmek ve İslâm ile amel etmektir. İslâm'dan başkası ile sevinmek meşrû değil; bilakis kınanmıştır. Nitekim Allah Azze ve Celle'nin kavlinde şöyle gelmiştir: (“**Kendilerine verilene sevinip şımardıklarında, ansızın yakaladık onları da tüm ümitlerini yitiriverdiler.**”) [En'âm Sûresi: 44. âyet] Yine Allahu Teâlâ'nın şu kavli: (“**Şüphesiz ki Allah şımaranları sevmez.**”) [Kasas Sûresi: 76. âyet] ile İslam'ın ve sâlih amelin gayrı ile sevinmenin yerildiğine delâlet eden diğer tüm deliller bu minvâl üzeredir.

Allah'a hamd olsun. O'na sayısız senâ ederiz. O Subhânehû'dan bizi İslâm dîni üzere sâbit kılmasını ve bizi îman üzere vefat ettirmesini dileriz. Şüphesiz ki O, bunun velîsidir ve buna kâdirdir. Sonra şüphesiz ki ben, İslam Hayır Vakfı yetkililerine Allah'tan muvaffakiyet, yardım ve başarı niyaz ederim. Onlar, Şeyhü'l-İslam Muhammed b. AbdulVehhâb'ın davetine ihtimam gösterdiler. Muhakkak ki o, yüce ve yüksek bir himmet olup, itikad sahibinin sıhhatine ve akîdenin selâmetine delâlet etmektedir.

Şeyhü'l-İslam Muhammed b. AbdulVehhâb (*rahimehullah*)'ın davetini sevmek îman; ona buğzetmek ise nifaktır. Çünkü Allah Resûlü (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*), Ensâr hakkında şöyle buyurmuştur: **(“Onları ancak mü'min olan sever. Onlara ancak münafık buğzeder. Kim onları severse, Allah da onu sever. Kim onlara buğzederse, Allah da ona buğzeder.”)** [Bu hadîsi Buhâri rivayet etmiştir.]

Şeyhü'l-İslam'ın davetini sevmek vaciptir. Çünkü bu hadis, hem Ensâr hakkında, hem de Allah'ın dînine yardım eden herkes hakkındadır. Onu sevmek îman; ona buğzetmek ise nifaktır. İmam Muhammed b. AbdulVehhâb, Allah'ın dînine yardım etmiş; Allah da ona yardım etmiştir. Şöyle ki İmam, Allah'ın tevhîdine, sadece O'na ibâdet/kulluk etmeye davet etmiş; Allah Azze ve Celle'ye ibâdet/kulluk husûsunda şirkten sakındırmış; hadlerin ikâmesini, emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münkerin ikâmesini emretmiştir. İşte bu, Allah'ın bize emretmiş olduğu sahih dindir. Hatta o, resullerin (*Salât ve Selam üzerlerine olsun*) davetidir. Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (**“Senden önce hiçbir resûl göndermedik ki ona 'şüphesiz ki Benden başka ilah yoktur, ve Bana ibâdet/kulluk edin!' diye vahyetmiş olmayalım.”**) [Enbiyâ Sûresi: 25. âyet] Allah Azze ve Celle yine şöyle buyurmuştur: (**“Muhakkak ki her ümmete, Allah'a ibâdet/kulluk edin ve tağuttan kaçının diye bir resûl**

gönderdik.”) [Nahl Sûresi: 36. âyet] Ve Allah Azze Ve Celle şöyle buyurmuştur: (“Sizin için, dinden, Nuh'a tavsiye ettiğini, Sana vahyettiğini, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya önerdiğimizizi şöylece teşrîf buyurdu: "*Dini dosdoğru tutun; onda bölünüp fırkalara ayrılmayın!*" Onları çağırдыңın bu tutum, şirke bulaşanlara çok ağır gelmiştir...”) [Şûrâ Sûresi: 13. âyet]

Bu, evvelinden âhirine resullerin davetidir. Bu daveti Muhammed b. AbdulVehhâb (*rahimehullah*)'a nisbet etmemin sebebi, onun 12. asırda bu daveti [tecdîd etmiş]/[yenilemiş], onda oluşan hasarı tamir etmiş olmasıdır. Şöyle ki o dönemde İslam garip düşmüş; putlara ve heykellere tapınılır; kubbelere, kabir ve türbelere ibadet edilir; taşlara ve ağaçlara tapınılır olmuştu. İnsanlar bunlara adaklar adıyor, Allah'ın dûnunda bunlar adına kurbanlar kesiyorlar; sıkıntıların çözülmesini ve meşakkatlerin giderilmesini bunlardan

diliyorlardı. Hatta iş öyle bir noktaya varmıştı ki, bir kadın, koca bulmak istediği ve evlenmesi geciktiği zaman büyük bir hurma ağacının yanına geliyor ve şöyle diyordu: “*Ey hurmaların hurması, bir seneden önce senden bir koca istiyorum.*” Onlar bu şekilde, dinleri ve emniyetleri husûsunda karmaşa içinde idiler. Çünkü onlar, şeytanlardan, büyücülerden, kahinlerden, arraf ve müneccimlerden korkuyorlardı. Bu sûretle onlar, şeytanlardan korkmaları sebebiyle dinlerinde ıstırap içinde idiler; emniyetlerinde ıstırap içinde idiler; ve kalplerinde ıstırap içinde idiler. Allah bu ümmete merhamet etti; ve Allah özellikle Arap yarımadası halkına merhamet etti; ve tevhîde davet etmeyi, şirkten sakındırmayı bu Şeyh'e nasip etti.

Şüphesiz ki o, mübârek bir davettir; nebîlerin ve resullerin davetidir. O, Allah'ın tevhîdine ve sadece O'na ibâdet/kulluk etmeye davettir. O, Allah'ın Arz'ı/toprağı

üzerinde Allah'ın hadlerini ikâme etmeye, kasten adam öldüren kimsenin kısas edilmesine veya diyet vermesine ya da affedilmesine, evli olduğu hâlde zina edenin recmedilmesine, evli olmayıp da zina eden kimseye celde vurulmasına, iftirâ atana celde vurulmasına, hırsızın elinin kesilmesine, içki içene celde vurulmasına davet etmektir. Tevhid hasar gördükten, mahzun düştükten ve Allah'a ibadet/kulluk husûsunda şirk çoğaldıktan sonra Allah, [onunla]/[Şeyh ile] bu ümmete merhamet buyurmuştur.

Bir müslüman daveti niçin/nasıl sevmez? Ancak eğer kalbinde problem varsa, veya kalbinde nifak varsa, ya da kalbinde nifak şubelerinden bir şube varsa bu daveti sevmez.

Evet. Daveti sevmek vaciptir. Çünkü o, Allah'ın dînine davettir. Şüphesiz ki o, mübârek bir davettir. İşaret ettiğimiz üzere o, Şeyh'in şahsî daveti değildir. Ancak o,

resullerin davetidir. Şeyh onun hasar gören noktalarını tamir etmiş, yenilemiştir. Ondan sonra gelen davet imamları da, Allah'ın tevhîdi ve şirkten sakındırmak husûsunda onun menheci ve yolu üzere yürümüşlerdir. İşte onların tasnifleri, işte onların kitapları tatlı berrak bir sudur, sâfi/temiz akîdedir, hadislerin faydalı bir şerhidir. Onda kesinlikle eleştirilebilecek ve ayıplanabilecek bir şey yoktur. Muhakkak ki önceki âlimler içerisinde şerh yapan, şerhte derinleşen zatlar bulunmakta idi. Buna rağmen onların eserlerinde, isim ve sıfatların tevhîdi, veya kaza ve kadere iman, veya ulûhiyet tevhîdi, ya da yüzü suyu hürmetine ve zâtı hürmetine vesâire tevessül dileme gibi çeşitli bidatlere dâir konuların şerhinde bazı eksiklikler mevcut idi.

Davet imamlarına gelince, işte onların kitapları, Allah'a hamd ve şükür olsun, tatlı berrak bir sudur, arı durudur; içinde tenkit edilebilecek hiçbir şey yoktur. Bunun için âlimlerimiz (*Allah onlara rahmet eylesin*), ilim

talebesini, ilim talebinin başında Kur'ân'ı hıfzettikten sonra el-Usûlü hıfzederek, Keşf-i Şübühât'ı hıfzederek, Allah'ın kullar üzerindeki hakkı olan Kitap-ı Tevhîd'i hıfzederek başlamaya teşvik ediyorlardı.

Sonra insaflı kişiye şunu sorarız: Böyle telifleri kim yaptı?

Cevap: Özel/Seçkin kişiler olsun avam olsun herkes şunu itiraf etmiştir ki bu tür tasnifler yapma husûsunda Şeyhü'l-İslam Muhammed b. AbdulVehhâb'ı geçen ve ona yetişen kimse yoktur. İşte Tevhîd Kitâbı: Onun telifi gibi telif eden, bâbları tertip eden, Kitap ve Sünnetten delilleri îrad eden ve bu konudaki meseleleri ortaya koyan kimse çıktı mı? Sonra işte Selâse-i Usûl ki, kavrayış ve derinlik sahibi olup da ilimde derya olan bir kimse şayet onu geniş geniş şerh etmeye kalksa idi ciltler dolusu kitap yazması gerekirdi. Başlangıç seviyesindeki ilim talebesi de, ileri seviyeleri arzu eden

ilim yolcusu da bu eserleri göz ardı edemez. Davetin imamları, Allah onlara rahmet eylesin, tasniflerinde, eserlerinde, derslerinin takrîrinde, menheçlerinde, ahlak ve yol-yöntemlerinde Sünnet ve Hadis ehlinin menheci üzeredirler. Bunun için onlar, bidatlere karşı bunca savaş vermişlerdir.

Bir takım ilim ehli, bir mesele hakkında fikir alış verişi yapıyorlardı. Şu konu bidat mıdır değil midir? Onlardan bir kısmı dedi ki: *“Şüphesiz ki o, bidat değildir.”* Sordular: *“Neden?”* Dediler ki: *“Çünkü bu konu, Şeyhü'l-İslam Muhammed b. AbdulVehhâb'ın daveti döneminde geçmiş ve Şeyh de davet imamları da onu inkâr etmemişlerdir. İşte bu, onun bidat olmadığına delildir. Çünkü Şeyh ve davet imamları, şirkten, şirkin vesîlelerinden/vâsıtalarından ve tüm bidatlerden sakındırma husûsunda gayret sarfetmişler; tevhîde ve Sünnetle amel etmeye davete büyük ihtimam göstermişlerdir.”*

Evet; şüphesiz ki onlar doğruya ermeye muvaffak oldular. Çünkü onlar, doğruyu araştırdılar ve bu uğurda gayret sarfettiler. Onlar hakka müracaat ediyor, delîle müracaat ediyor ve onunla amel ediyorlardı.

Bu davet, usüllerini Allah'ın Kitabı ve Resûlü (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'in Sünneti ve ümmetin selefinin icmâsından almaktadır. Bundan dolayı, onu kalpten/candan sevmeliyiz. Çünkü biz, daveti sevdiğimiz zaman, tevhîdi sevmiş oluyoruz. Tevhîdi sevdiğimiz zaman, Sahâbeyi sevmiş, Resûl'ü (*Salât ve Selâm O'nun üzerine olsun*) sevmiş, ve Rabbimiz Azze ve Celle'yi sevmiş oluyoruz. Çünkü bizim, Şeyh'in davetine olan sevgimiz, Rabbimize olan sevgimizdendir. Sahâbeye olan sevgimiz, Rabbimize olan sevgimizdendir. Resûl (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'e olan sevgimiz de Rabbimize olan sevgimizdendir. Çünkü sen, Resûl (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'i,

Allah'ın Resûlü olduğu için, seni Allah'a davet ettiği ve sana Allah'ı tanıttığı/bildirdiği/öğrettiği için, ve senin şirkten kurtulup uzaklaşmana vesîle olduğu için seviyorsun.

Resûl (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'i sevmek îmandır. Çünkü O'nu ancak mü'min olan sever ve O'na ancak münafık olan buğzeder. Allah'tan esenlik ve âfiyet dileriz. Nitekim hadiste şöyle gelmiştir: “**Sizden biriniz, Ben kendisine babasından ve oğlundan ve tüm insanlardan daha sevgili/mahbûb olmadığıma sürece iman etmiş olmaz.**” [Sahih-i Buhari] Resûl (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'i sevmek vaciptir. Bu, “**Muhammedun resûlullah**” diye şahadet etmenin gereğidir. Resûlü sevdiğimiz zaman, O'na tâbi olanları da, O'nun davet ettiği şeye davet edenleri, davet yolunda uğraş gösterenleri ve bu uğurda azimli olanları da severiz. Tüm bunlar, Rabbimize (*Celle Celaluhu Ve Tekaddeset Esmâuhû*) olan sevgimizdendir. Allah Azze

ve Celle'ye sayısız hamd-ü senâ olsun.

Biz şehadet ediyoruz ki “**Muhammed, Allah'ın kulu ve resûlüdür**”. “*Kul ve resûl*” ifâdesinde, ifrât ve tefrîti, aşırılığı ve önemsememeyi def' etme vardır. O'nun “*kul*” olduğuna şehâdet ettiğin zaman, bunda ifrât ve aşırılığı def' etme vardır. O'nun “*resûl*” olduğuna şehâdet ettiğin zaman ise, O (*Aleyhi's-salâtu Ve's-Selâm*)'a az muhabbet göstermeyi ve O'nu sevmeyi önemsememeyi def' etme vardır. Resûl (*Aleyhi's-salâtu Ve's-Selâm*)'ı sevmek dindir. O'na buğzetmek ise nifak ve küfürdür. Allah'tan esenlik ve âfiyet dileriz. Böylece bilirsin ki biz, Şeyh Muhammed b. AbdulVehhâb'ın davetini sevdiğimiz ve onun davetini sevmeyi emrettiğimiz/anlattığımız zaman, bu ancak Allah Resûlü (*Sallallahu Aleyhi Ve Sellem*)'e olan sevgimizdendir, salt kişilerin şahıslarına duyulan sevgiden dolayı değil ama bu zatların ikâme ettiği Allah sevgisi ve Allah'a davetten ötürüdür.

Davet imamlarının ibadet/kulluk husûsundaki menhecinin beyânı hakkında konuşacak olursak, menhec: “*yol ve tarîk/yöntem*” demektir. Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (“**De ki bu benim yolumdur: Ben ve bana tâbi olanlar basîret üzere Allah'a davet ederiz...**”) [Yusuf Sûresi: 108. âyet] Bu, Allah'a davet ettiğim yolumdur. (a) Ya Allah'ın tevhîdine (b) ya Allah'a; nefsimin hazzına/arzularına değil. Yani bu daveti Allah'a halis kılıyorum. Bu, az önce söylediğimiz iki mânâyı da muhtemeldir. Bu mânâların kavledilmesine herhangi bir mâni yoktur. Her ikisi de sahihtir.

(**De ki bu, benim yolumdur**): yolumdur, yöntemimdir/sülûkumdur. (**Allah'a davet ederim**) **Ben ve bana tâbi olanlar basîret üzere...** Veya **ben ve bana tâbi olanlar bir basîret üzere Allah'a davet ederiz.**

İmamların menhecinin beyânı: İmamlar hayırda da olabilir, dalâlette de olabilirler. Çünkü “*imamlar*”, “*önderler*” demektir. Hayır ve hidâyette onlara tâbi olunur. Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır: (**“Onlardan, sabrettikleri vakit, emrimizle hidâyet eden imamlar kıldık...”**) [Secde Sûresi: 24. âyet] Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (**“Bizi müttakîler için imam eyle!”**) [Furkan Sûresi: 74. âyet] Aynı şekilde dalâlet içinde de imamlar olabilir. Allah'tan esenlik ve âfiyet dileriz. Allah Azze ve Celle nitekim şöyle buyurmuştur: (**“Onları, Ateşe davet eden imamlar kıldık. Kıyamet günü onlara yardım edilmez.”**) [Kasas Sûresi: 41. âyet] Allah Azze ve Celle başka bir âyette de şöyle buyurmaktadır: (**“Küfrün imamlarına karşı savaşın! Şüphesiz ki onların yeminleri yoktur. Umulur ki onlar vazgeçerler.”**) [Tevbe Sûresi: 12. âyet]

Davet de aynı şekilde hayra da olabilir, şerre de. Allah Resûlü (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) bu hususta şöyle buyurmuştur: (“**Kim hidâyete davet ederse, ona tâbi olanların ecirleri misli ona da vardır. Bu o tâbi olanların ecirlerini eksiltmeksizin vâki olacaktır. Kim de dalâlete davet ederse, ona tâbi olanların günahı misli ona da vardır. Bu da o tâbi olanların günahlarını eksiltmeksizin vâki olacaktır.**”) [Tirmizi]

Davet imamları, hayrın imamlarıdır, Allah'ın dînine, hakka, emr-i bil'ma'rûf ve nehy'i ani'l-münkere yardım etmenin imamlarıdır.

İbâdet/Kulluk, fiile nisbetle, âcizliğini kabul etme ve boyun eğmedir. Mef'ûle nisbetle ise, Şeyhü'l-İslam İbn-i Teymiye (*rahimehullah*)'ın tarif ettiği gibi, “*Allah'ın sevdiği ve râzı olduğu sözlerin, zâhir/açık ve bâtın/gizli amellerin hepsini cem' eden bir isimdir.*” İbâdet/Kulluk ancak ve ancak tevhîd ile sahih olur. İnşâAllah ulûhiyet

tevhîdi ve ibâdet tevhîdi üzerine konuşacağız. Çünkü tevhîd olmadığı sürece ibâdet/kulluk sahîh olmaz. Şeyh bunu, Selâse-i Usûl'de Allah Azze ve Celle'nin (“**Ey insanlar, Rabbinize ibâdet/kulluk edin!**”) [Bakara Sûresi: 21. âyet] şeklindeki kavlini zikrederken söylemiştir.

İbn-i Kesîr (*rahimehullah*) şöyle demiştir: “*Bu şeylerin Yaraticısı, ibâdet/kulluk edilmeye hak sâhibi, layık olandır.*” Böyle!

İbâdet/Kulluk, tezellül yani âcizliğini kabul etme(k) ve boyun eğmektir. İbn-i Kayyım (*rahimehullah*) şöyle demiştir: “*Rahmân'a ibadet/kulluk etmek, O'nu sevmenin gayesidir. O'na ibâdet/kulluk eden, kulluğunu ve âcizliğini gösterir. Onlar iki kutuptur. İbâdet/kulluk feleği onlar üzerine döner. Kutuplar kâim oldukça da dönmeye devam eder. Onun dönüşü, Resûlü'nün emrettiğini emretmek iledir; hevâ, nefis ve Şeytân ile değildir.*”

İbâdet/Kulluk, muhabbet/sevgi ve tazim üzere binâ edilir. Kimisi de şöyle demiştir: “*Muhabbet/Sevgi, hayf/korku ve recâ/umut üzere binâ edilir.*”

Davet imamlarının (*Allah onlara rahmet eylesin*) kitaplarında takrîr ettikleri işte budur. Onlar dediler ki: Biz Allah'a sadece sevgi ile, sevgi temelinde ibâdet/kulluk etmeyiz. Kim ki Allah'a sadece sevgi temelinde ibâdet/kulluk ederse, işte bu, gulât-ı sûfiyedir (*sûfiliğin aşırılıklarıdır*). Kim ki Allah'a sadece recâ/umut temelinde ibâdet/kulluk ederse, o Mürciedendir. Kim de Allah'a sadece korku temelinde ibâdet/kulluk ederse, o da Harûriyedir.

Biz O Celle Celaluhu'ya ancak O'na sevgi duyarak, O'ndan korkarak ve O'ndan umut ederek ibadet/kulluk ederiz. Örneğin Allah Azze ve Celle'nin (“**Hamd, âlemlerin Rabbi Allah içindir**”) kavlinde muhabbet/sevgi vardır. (“**Rahman Rahîm**”) kavlinde

recâ/umut vardır. (“**Din gününün mâliki**”) kavlinde ise havf/korku vardır.

Davetin imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*) Dürer-i Seniyye ve benzeri kitaplarında, ulûhiyet tevhîdini en kararlı biçimde, en güzel kelimelerle, en şifa verici bir beyanla, ve en vâzıh/net bir üslupla açıklamışlardır. Öyle ki onlar bunu, şifa verici ve kâfi bir açıklama ile beyân etmişlerdir. İnşâAllah, ulûhiyet tevhîdi üzerine ve onun ibadet tevhîdi olduğuna dâir konuşacağız. Ulûhiyet tevhîdi, Allah'a izâfe edilmesi itibarıyla “*ulûhiyet tevhîdi*” olarak; kula izâfe edilmesi itibarıyla ise “*ibâdet/kulluk tevhîdi*” olarak isimlendirilir.

Ulûhiyet tevhîdine gelince o, azönce de işâret ettiğimiz gibi, Allah Azze ve Celle'ye izâfe edilmesi itibarıyla “*ulûhiyet tevhîdi*” olarak adlandırılır. Bize düşen, “*ilah*” kelimesinin mânâsını bilmektir. “*İlah*”: “*Heybet, saygı, yüceltme, sevgi, korku ve umut hisleri ile itaat edilen,*

isyan edilmeyen” demektir. Allah'ın gayrına da “*ilah*” dendiği vâki midir?

Cevap: Evet. Çünkü Allah Azze ve Celle şöyle kavletmiştir: (“**Kim ki Allah ile beraber başka bir ilah’a, bu hususta burhâni olmaksızın dua ederse...**”)

[Mü'minûn Sûresi: 117. âyet] Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (“**Allah'ın dûnunda uydurma ilahları mı murad ediyorsunuz?**”) [Sâffât Sûresi]

Allah Azze ve Celle, A'râf Sûresinde Musa kavmi hakkında, onların şöyle dediğini haber vermektedir:

(“**Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap!**”)

Dedi ki: “Şüphesiz ki siz cahil bir kavimsiniz.”) [A'râf Sûresi]

Ebu Vâkîd el-Leysî hadîsinde geçtiği üzere o şöyle demiştir: “*Biz henüz küfürden yeni dönmüştük. Müslümanlar o gün dönüşte zât-ı envât ağacını gördüler. Allah Resûlüne dediler ki: “Onların nasıl zât-*

ı envât dedikleri bir ağaçları varsa, bize de böyle bir zât-ı envât ağacı tahsis et!” Nebî buyurdu ki: (“**Allahu ekber! Siz, nefsim elinde olana yemin olsun ki, İsrailoğullarının Musa'ya dediği gibi bir şey diyorsunuz. Onlar (“Onların nasıl ilahları varsa bize de bir ilah yap!”** Dedi ki: “**Şüphesiz siz cahil bir kavimsiniz.**”) [A'râf Sûresi] demişlerdi.”) Allah Azze ve Celle yine şöyle buyurmuştur: (“**Şüphesiz ki bunların içinde olduğu şey helâktir ve amel etmekte oldukları şey bâtıldır.**”) [A'râf Sûresi] Onlar ağaçtan bereket dilemek ve silahlarını bereket olsun diye o ağaca asmak istedikleri vakit Nebî bu ağaçları “*ilahlar*” olarak adlandırdı. Ve buyurdu ki: (“**Siz, nefsim elinde olana yemin olsun ki, İsrailoğullarının Musa'ya dediği gibi bir şey diyorsunuz. Onlar (“Onların nasıl ilahları varsa bize de bir ilah yap!”** Dedi ki: “**Şüphesiz siz cahil bir kavimsiniz.**”)

Ama müşriklerin, bâtil ilahları “*ilahlar*” olarak adlandırmaları, onlara ulûhiyet hakkı vermez. Çünkü Aziz ve Celil olan Allahu teâlâ, “*Lat, Uzza ve Menat*” hakkında şöyle buyurmuştur: (“**Onlar ancak sizin ve babalarınızın verdiği isimlerdir. Allah onlara dâir bir delil/sultân indirmemiştir...**”) [Necm Sûresi: 23. âyet] Hûd (*Aleyhi's-Selam*)'ın şöyle dediğini bildirmiştir: (“**Sizin ve babalarınızın tesmiye ettiği, haklarında Allah'ın hiçbir delil indirmediği isimler uğruna mı bizimle mücadele ediyorsunuz?**”) [A'râf Sûresi: 71. âyet]

Böylece öğreniyoruz ki *ilah*: kendisine ilahlık atfedilen ve ibâdet/kulluk edilen şeydir. Kim vahdehû/tek/sadece Allah'ı ilah kabul ederse, O'na ibâdet/kulluk etmiş olur. Kim hem Allah'ı ilah kabul eder, hem de O'nun gayrını ilah edinirse bu durumda o kimse, Allah'a ulûhiyetinde şirk koşmuş olur. Bir meleği veya bir nebîyi veya bir ölüyü veya bir ağacı ya da bir taşı ilah kabul etmesi

arasında bir fark yoktur. O hâlde, “*ilah*” kelimesinin mânâsını öğrendiğimizde “*nefiy*” ve “*nefyolunmuş*” kelimelerini de öğrenmiş oluyoruz. Sen, ey Müslüman, “*Lâ ilâhe*” derken neyi nefyettiğini bilmek, senin üzerine vaciptir. Çünkü çıkıp da “*'Lâ ilâhe' ifâdesinin anlamı: 'Allah'tan başka yaratmaya kâdir olan kimse yoktur' demektir*” diyenler var. Davet imamları bunu reddetmişlerdir. Bu Eş'arîler gibi vesâirenin kavlidir. Onlar dediler ki: “*Allah'tan başka kâdir yoktur*” Bunun anlamı şu ki onlar, rubûbiyet tevhîdini ikrâr ediyorlar. Ama bunun anlamı sadece “*Allah'tan başka kadir yoktur*” şeklindedir deyip de bırakılırsa, bu durumda onların bu sözleri, Allah'tan gayrına dua eden kimselerin, Allah'ın gayrı için kurban kesen kimselerin şirke girmedığı cihetinde bir anlama yol açar. Halbuki müşrikler de bu kadarını ikrar ediyorlardı ama bu onlara hiçbir fayda sağlamamıştı. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (“**Şayet onlara, gökleri ve Yeri kim yarattı diye sorsan, elbette 'Allah' derler...**”) [Lokman Sûresi: 25.

âyet] Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (**“De ki: eğer biliyorsanız Arz ve içindekiler kimindir? 'Allah'ındır' diyecekler. De ki: O hâlde tezekkür¹ etmez misiniz? De ki: yedi semânın Rabbi, Arş-ı azîmin rabbi kimdir? 'Allah'ındır' diyecekler. De ki: O hâlde takvaya gelmez misiniz? De ki: eğer biliyorsanız her şeyin melekûtu elinde olan, koruyup himâye eden ama korunmaya ve himâye edilmeye muhtaç olmayan kimdir? 'Allah'ındır' diyecekler. De ki: O hâlde ne diye büyüleniyorsunuz?”**) [Mü'minûn Sûresi: 84-89. âyetler]

Bunun için, Nebî (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*) onlara (**“*Lâ ilâhe illAllah'* deyin ki felâh bulasınız.”**) buyurduğu zaman Allahu Teâlâ, Sâd Sûresinde onların şöyle dediğini kavletmiştir: (**“İlahları tek bir ilah mı yaptı? Şüphesiz ki bu çok acaip bir şeydir. Onlardan**

¹ Bir düşünceyi veya teklifi kabul ya da reddetmeden önce onu iyice değerlendirmek.

bir topluluk kalkıp dedi ki: 'Yürüyün ve ilahlarınız üzere sabredin. Şüphesiz ki murad olunan şey budur. Son millet içerisinde böyle bir şey işitmedik. Bu olsa olsa bir uydurmadır' ”) O hâlde bunun mânâsı sadece “Allah'tan başka yaratmaya kâdir olan yoktur” şeklinde kısıtlı değildir. Lâkin bunun mânâsı: “Allah'tan başka, hak ile ilâh addedilecek veya ibâdet/kulluk edilecek yoktur!” şeklindedir.

Yine kelâmcı bir tâife bu hususta şöyle demişlerdir: “*'Lâ ilâhe'* kısmı ile küllî bir nefiy yapılmıştır. O hâlde nefyedilenlerin hâriçte bir vücûdu/varlığı yoktur. Ancak *'illAllah'* kısmı ile isbât edilenin vücûdu/varlığı vardır ki o da Allah'tır.” Ama davet imamları ve önde gelen âlimler böyle bir kelâmı kesinlikle reddetmişlerdir.

Yine bazıları ise şöyle demiştir: “*O, 'Allah'tan başka ilâh mevcut değildir' şeklindedir*” Bunlar şöyle dediler: “*Varlıkta/Mevcûdatta olan her şey Allah'tır.*”

Tasavvufçu, panteist, vahdet-i vücûd ehli ve benzeri gulat/aşırıları dediler ki: “*Var olan her şey Allah'tır. Eğer bir ağaca ibâdet edersen, o Allah'tır. Eğer bir şahsa ibâdet edersen, o Allah'tır. Bir mahlûka ibâdet edersen, o Allah'tır. Var olan her şey Allah'tır. Allah'tan başka ilah yoktur. Var olan her şey Allah'tır*” Bu görüş de aynı şekilde davet imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*) nezdinde yanlış bir görüştür. İmamlar dediler ki, bilakis şöyle demeliyiz: “*Allah'tan başka hak/hakîkî ilâh mevcut değildir.*” Bu, daha önce söylemiş olduğumuz mânâyı beyân etmektedir.

Şunu bilmelisin ki Allah'ın dûnunda ibâdet/kulluk edilen ilâhlar vardır; ama onlar bâtil ilâhlardır. “*İlah*” bir cins isim olup hakîkî ma'bûda da bâtil ma'bûda da itlâk olunabilir. Ama o genelde hakîkî ma'bûda itlâk olunur. Hakîkî ma'bûd olarak “*ilah*” kelimesi sadece Allah'a itlâk edilebilir. İşte Allah'ın gayrına ibâdet/kulluk eden ve Allah'a ibâdet/kulluk husûsununda şirke

düşmediklerini zannedenler, nefyettikleri “*ilah*” kelimesinin mânâsını bilmedikleri için böyledirler. Bu sûretle biliyoruz ki “*lâ ilâhe*” demek, “*Allah'tan başka hak/hakîkî ma'bûd yoktur.*” demektir.

FASIL

Bir insan çıkıp da şöyle suâl ederse: “Ben, “illAllah” demeden önce “lâ ilâhe” dediğimde tüm ilahları nefyetmiş mi oluyorum?”

Cevap: Bu, sahih/doğru değildir. Davet imamları bunun yanlış olduğunu beyân etmiş ve şöyle demişlerdir: “Sen 'lâ ilâhe' dediğin zaman hakîkî ilahı nefyetmiyorsun; tüm ilahları nefyetmiyor, bâtil ilâhları nefyediyorsun.”

İbrâhim (Aleyhi's selam) (“**Şüphesiz ki ben, ibâdet/kulluk ettiklerinizden uzağım.**”) dediği zaman, Allah'a olan ibâdetinden/kulluğundan uzaklaşıp ayrıldı mı?

Cevap: Hayır, Allah'a olan ibâdetinden/kulluğundan uzaklaşmadı. Bilakis o, bâtil ilahlardan uzaklaştı. Davet imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*), nefyettiğin zaman, “*illAllah*” demeden önce bâtil ilahları nefyettiğini beyân etmişlerdir. Aslında sen, Allah'ın ulûhiyetini nefyetmiyorsun. Çünkü halk, Allah Azze ve Celle'nin rubûbiyeti üzere yaratılmıştır. Müşrikler Allah'ı tanıyorlardı. Âdemoğuları içerisinde kibire ve inada düşen az bir kesim hariç kimse Allah'ı inkâr etmemiştir.

Şirk ve küfürlerine dâir Kur'ân âyetlerinin nâzil olduğu, kanları ve malları mübah kılınan, öldükleri zaman ateşte ebedî kalacak olan -*Allah'tan selâmet ve âfiyet dileriz*- müşrikler, Allah'ın rubûbiyetini ve Allah'ın ulûhiyetini itiraf/kabul ediyorlardı. Ama onlar, Allah'ı ulûhiyette birlemiyorlardı. Örneğin onlar telbiye getirirken şöyle diyorlardı: “*Lebbeyk, Allahumme lebbeyk! Lebbeyk!*”

Senin şerîkin yoktur ancak bir şerîk müstesnâ ki Sen ona da onun mâlik olduklarına da mâliksin.” Yani 'Bu şerîkin, Senin kudretin altındadır' diyorlardı. Ama onlar bu telbiyede şirke düşüyorlardı. Bize düşen, bu konuya çok dikkat etmektir. Şöyle ki nefyolunan, sadece bâtil ilâhlardır.

Şeyh AbdurRahman bin Hasen, İbn-i Kayyım (rahimehullahu teâlâ)'nın şöyle dediğini zikretmiştir: “Şüphesiz ki 'illAllah' şeklinde gelen müstesnâ kısmı, müstesnâ minhudan hâriçtir. Yani 'illAllah' kısmı, 'lâ ilâhe' kısmından ve aynı şekilde onun hükmünden hâriçtir.” Belki de bu cümleleri okuyan ama ne denilmek istediğini anlayamayan kişiler olabilir. Şimdi bunu etraflıca düşünmemizi istiyorum. Konferanstan sonra eve dönen herkes gidip “Fethu'l-Mecîd” adlı kitabı açsın ve bunu İbn-i Kayyım'ın “Lâ ilâhe illAllah'ta Müstesnâ” konusundaki sözlerinden bizzat okusun. Rahimehullah diyor ki: O, müstesnâ minhudan

hâriçtir; yani bâtil ilahlardan ve aynı şekilde hükmünden hariçtir. Ulûhiyet tevhîdi, ilahın tevhîdidir. Bu hususta davet imamlarının (*Allah onlara rahmet eylesin*) geniş ve detaylı sözleri vardır.

Bize düşen, “*ilah*” kelimesinin mânâsını bilmek, şirke ve Allah'ın gayrına ibâdet/kulluk etmeye düşen kimselerin “*ilah*” kelimesinin anlamını bilmedikleri için şirke düştüklerini idrâk etmektir. Hüseyin'e veya el-Bedevî'ye ibâdet/kulluk eden birine “*'Allah'tan başka Seyyid/Efendi yoktur' de!*” dersin, tereddüt edebilir. Ama ona “*'Lâ ilâhe illAllah' de!*” dersin o “*Lâ ilâhe illAllah (Allah'tan başka ilah yoktur)*” diyecektir. Çünkü o, “*ilah*” kelimesinin mânâsını bilmemektedir. Evvelki müşrikler ise onlar “*ilah*” kelimesinin mânâsını biliyorlardı. Allah Resûlü onlara “*Lâ ilâhe illAllah' deyin!*” buyurduğu zaman, (“**İlahları tek bir ilah mı yaptı?**”) demişlerdi.

Zamâne müşriklerine gelince bunların şirki evvelkilerden daha katıdır. Adam, Allah'ın gayrısında ona hiç bir şekilde denk olamayacak olanlara seslenerek diyor ki: “*Yâ AbdelKâdir, yâ Ahmed Bedevî, yâ Hüseyin, yâ Zeynep!*” Diyoruz ki: “*Lâ ilâhe illAllah' de!*”. Adam on sefer “*Lâ ilâhe illAllah*” diyor. Ama o Allah'ın gayrından istiyor ve Allah'ın gayrına dua ediyor ve onlara kurban kesiyor. Çünkü o, “*ilah*” kelimesinin mânâsını bilmiyor. Ona “*'Allah'tan başka seyyid yoktur' de!*” desen, belki bunu demekten çekinebilir. Çünkü onlar lafzı değiştirdiler ve “*o seyyidtir, o velîdir*” vesâire demeye başladılar. Ama itkad bir/aynı. “*İlah*” husûsunda evvelki müşriklerin inancı ne ise, zamâne müşriklerinin velîler ve seyyidler hakkındaki inancı da birdir, aynıdır.

FASIL

İbâdet/Kulluk tevhîdine gelince o, Ulûhiyet tevhîdidir. Ama o, kula nisbet edildiği zaman “*ibâdet/kulluk tevhîdi*” olarak adlandırılır. İbadet/Kulluk, âcizliğini kabul etmek, boyun eğmek ve teslim olmaktır. İşâret ettğimiz üzere İbn-i Kayyım (*rahimehullah*) şöyle demişti: “*Rahmân'a ibadet/kulluk etmek, O'nu sevmenin gayesidir. O'na ibâdet/kulluk eden, kulluğunu ve âcizliğini gösterir. Onlar iki kutuptur. İbâdet/kulluk feleği onlar üzerine döner. Kutuplar kâim oldukça da dönmeye devam eder.*”

Münafık da Allah'a ibâdet eder ama o, Allah'ı sevmez, sadece dünyalık bir şey ister. Ama tam anlamıyla O'na ibâdet/kulluk etmek, O'na boyun eğmek, zâhiren ve bâtinen O'na teslim olmak, zâhiren ve bâtinen O'nu sevmektir. Bu sayılanlar, ibâdetin/kulluğun çeşitli türleridir. İbâdet/Kulluk türlerinin en büyüğü, bilakis bizzat kulluğun kendisi “*dua*”dır. Nitekim hadiste şöyle gelmiştir: (“**Dua ibâdettir.**”) İnşâAllah duanın ibâdet ve Allah Azze ve Celle'ye yaklaşma olduğu husûsunda konuşacağız. O iki türdür: (a) Meşrû olan ve (b) Allah'a halis kılınsa bile bidat olandır.

İkinci tür: Allah'a ibâdet/kullukta şirk koşturaktır. O, “Allah'a hâs olan bir hususta, 'Allah' ile 'başka birini veya başka bir şeyi' müsâvi/eşit kabul etmek” veya “Allah'ın husûsiyetlerinden olan bir hususta Allah ile beraber gayrına dua etmektir”.

Üçüncü tür: mübah olan duâdır. O, yaşayan, hâzır olan ve istenilen şeyi yerine getirme gücü bulunan birinden bir şey istemek veya bu kimseden kendisi için dua etmesini talep etmektir. Ölüye dua etme (*ölüden bir şey isteme*) [şirk olan dua çeşitidir] husûsunu, o konuya gelince beyan edeceğim inşâAllah.

Birincisi: İbâdet duasıdır. O, iki tür üzeredir: “*İbâdet duası*” ve “*isteme duâsı*” İbâdet duası, Ebu Saîd hadîsinde geldiği üzere (Musa Aleyhisselam şöyle demiştir: “**Ya Rabbi bana, onunla Seni zikredeğim ve Sana dua edeceğim bir şey öğret.**” Allah buyurdu ki: “**Ey Musa: 'Lâ ilâhe illAllah' de!**”)

İbâdet duâsı, mes'ele/isteme/talep duâsından daha kâmilidir. Niçin? Çünkü onda herhangi bir talep yoktur, salt/mahza ibâdettir/kulluktur. “*Lâ ilâhe illAllah*” demek gibi, salât/namaz, sıyâm/oruç gibi sâir ibâdetler buna örnektir. Talep duâsında birbirinden daha kâmil

olan şeyler vardır. Allah Azze ve Celle'ye din işlerinde/konularında dua etmek, dünya işleri için dua etmekten daha kâmilidir. Hepsi de ibâdetdir. Allah Azze ve Celle'ye dîninin işlerine dâir dua edersen bu daha fazîletlidir. Allah'a dünya işlerin için dua edersen, bu da ibâdetdir. Hatta Allah'u Teâlâ'dan akşam yemeğinin tuzunu istesen, veya kopan ayakkabı bağlarını yenilemesi için O Celle Celaluhu'ya dua etsen, ibâdette olmuş olursun. Nitekim Allah Azze ve Celle, nebîleri zikrederken şöyle buyurmuştur: (**"Hani Eyyüb, Rabbine nidâ etmişti ki: 'Rabbim bana zarar isâbet etti ve Sen merhamet edenlerin en rahîmisin!'"** Bunun üzerine ona icâbet ettik ve ona isâbet eden zararı kaldırdık, ona ehlini ve onların mislini indimizden bir rahmet ve âbidler için bir nasihat/örnek olmak üzere bahşettik.") [Enbiyâ Sûresi: 83. ve 84. âyetler] Allahu Teâlâ aynı sûrede yine şöyle buyurmuştur: (**"Şüphesiz ki onlar, hayırlarda yarışıyor, umarak ve korkarak bize dua ediyorlardı. Ve onlar bize huşû**

duyuyorlardı.”) [Enbiyâ Sûresi 90. âyet] Duada rağbet/arzu ve rahbet/korku vardır. Bu bir ibâdetdir ve en büyük ibâdetlerdendir. Nitekim hadiste şöyle gelmiştir: (“**Dua, ibâdetdir/kulluktur.**”)

Bidat olan duaya gelince o, kabirlerin yanında Allah'a dua etmektir. Örneğin kabrin yanında durup da Allah Celle ve Alâ'dan bir şey istemek, kabirlerin yanında “*Allah'ım! Beni mağfiret et!*” demek, kabristanda ve kabrin yanında dua etmeyi kastetmek gibi. Kişinin cenâze teşyîne katılıp da Allah'a dua etmesi değil de, ancak kabrin yanına gidip belki orada yapılırsa kabül edilir ümîdi ile dua etmesi bidattır. Bu, Allah'a dua etmektir ama duanın kabirlerin yanında kastedilmesi/edilmesi bidattır.

Nebîlerin yüzü suyu hürmetine istemek sûretiyle yapılan tevessül de meşrû olmayan duadandır. Örneğin “*Allah'ım, muhakkak ki ben, Nebînin yüzü suyu*

hürmetine sana tevessül ediyorum” demek gibi. Bu, şirk değildir ama meşrû da değildir. Davet imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*) ve diğer âlimlerin beyân ettikleri üzere bu câiz değildir. Çünkü dua ile tevessül etmek câizdir ama zevât/şahıslar ile tevessül etmek câiz değildir. Duâ ile tevessül etmek câizdir.

Ömer'den geldiği üzere: “*Şüphesiz ki biz, Nebîmiz ile Sana tevessül ediyorduk ve Sen bize yağmur bahşediyordun. Ve biz Sana Nebîmizin amcası ile tevessül ediyoruz, bize yağmur ihsan et!*” Yani: “*Onunla tevessül*” derken “*Onun duası ile tevessül*” denilmek isteniyor. Bu câizdir. Ama zevât/şahıslar ile tevessül câiz değildir. Yaşayan hâzır birinden, senin için dua etmesini talep edersen, bu da câizdir. Çünkü bu da, hakkında bazı hadisler gelmiş bulunan bir tevessül türü olup, bir kişiden senin için Allah'a dua etmesini talep etmen caizdir.

Salih ameller ile tevessül etmek de câizdir. Nitekim bir hadiste geldiği üzere: (**“İsrâiloğullarından üç kişi bir mağaraya girdiler. Mağarada bir kaya, çıkışın önünü kapattı ve içeride kaldılar. Salih amelleri ile Allah'a tevessül ettiler...”**) Bu da câizdir. Gerçi bazı şârihler *“İnsanın ameli ile Allah'a karşı nazlanması yakışık almaz. Efdal olan, salih ameli işlemek ve Allah'tan bunun karşılığını dünyada istememektir”* diyorlar ama netîce itibarıyla salih amel ile tevessül câizdir.

Büyük şirke giren dua ise, Allah'a hâs olan bir şeyi Allah'ın gayrından istemektir. Davet imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*) kitaplarında Allah'ın gayrına dua etme konusunu beyân etmişlerdir. Örneğin kişinin *“Ey Allah'ın Resûlü, yâ Hüseyin, yâ AbdelKâdir, yâ falanca, ey filanca!”* demesi, ölüye dua etmesi (*ölüden bir şey istemesi*) veya gâibe dua etmesi (*gaib birinden bir şey istemesi*), veya sadece Allah'ın kâdir olduğu bir şeyi

yaşayan hâzır birini çağırarak istemesi bu tür şirk girer. İster ölüye dua etsin (*ölüden bir şey istesin*), ister gâibe dua etsin (*gaib olan birinden bir şey istesin*), isterse yaşayan hâzır birini çağırsın ve ondan sadece Allah'ın kâdir olduğu bir şeyi istesin durum birdir. Bu da şirk-i ekberdir (*büyük şirk*). Niçin? Çünkü bu, beraberinde talep olan bir duadır. Eğer “*Ey Allah'ın Resûlü, sıkıntımı izâle et!; yâ Hüseyin, derdime derman ol!*” dersen bu büyük şirk ve bu hâl üzere ölen kimsenin mağfiret olunmayacağı günahdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: (**Allah, O'na şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun gayrısını ise dilediği için bağışlar.**) [Nisâ Sûresi: 48. âyet] Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır: (**Kim ki bu hususta bir burhân² olmadığı hâlde Allah ile beraber bir ilaha dua ederse**) [Mü'minûn Sûresi: 117. âyet] Böyle bir kimsenin burhanı yoktur; burhan getirmesi de mümkün

2 Doğruluğunda şüphe bulunmayan ve zaruri bilgi getiren kesin delil.

değildir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır: (**“Bu hususta burhânı olmadığı hâlde Allah ile beraber bir ilâha dua edenin hesâbı ancak Rabbi katındadır. Şüphesiz ki kâfirler iflah olmazlar.”**) [Mü'minûn Sûresi: 117. âyet] ve Allah'ın şu kavli: (**“Kıyamet gününe kadar kendisine cevap veremeyecek birilerine, Allah'ın dûnundan dua edenden daha dalâlette olan kim vardır? Ve o dua ettikleri, onların duasından habersizdir. İnsanlar haşredildiklerinde, o ibâdet ettikleri onlara düşman olurlar ve onların ibâdetlerini de inkâr ederler.”**) [Ahkaf Sûresi: 5. ve 6. âyetler]

Duanın ibâdet olduğuna dâir bir delil de, Allah'ın dua etmeyi emretmiş olmasıdır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (**“Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin, size icâbet edeyim. Şüphesiz ki Bana ibâdete karşı müstekbir duranlar perişan bir hâlde Cehenneme girerler.”**) [Mü'min Suresi 60. Ayet] Cehennemden

Allah'a sığınırım. Küfür üzere v e şirk üzere ölmekten Allah'a sığınırız. İbn-i Kayyim (*rahimehullah*)'ın dediği gibi: “*Vallahi korkum günahlarımdan dolayı değildir. Belki günahlarım için afv ve bağışlanma yolu bulunur. Ancak, bu vahiy ve Kur'ân'ın kalbimden sökülüp alınmasından korkuyorum.*”

Korku, küfür üzere ölmektendir. Ma'siyetler küfüre giden yollardır. Gevşeklik göstermek ve şehvetlere meyletmek de küfre götürebilecek vâsıtalardır. Allah'tan selâmet ve âfiyet dileriz. Dua, beraberinde bir talep olduğu zaman, ölüye dua etmek (*ölüden bir şey istemek*), gâibe dua etmek (*gâib birinden bir şey istemek*) veya Allah'tan başkasının kâdir olmadığı bir şeyi birinden istemek, örneğin “*ey falanca, kalbimi islâh et!*” demek ve bu cümle ile o kimse tarafından kalbine hidâyet edilmesini dilemek şirktir. Ama eğer “*hidâyetimde bir sebep/vesîle ol!*” yani '*bana beyân et, bana âyetleri oku*' anlamına gelecek şekilde “*kalbime salâh ver!*” derse bu,

şirk değildir. Şirk eğer o kimseden kalbine hidâyet vermesini talep ederse vâki olur. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır: (**“Şüphesiz ki sen, sevdiğine hidâyet edemezsin. Velâkin Allah, dilediğine hidâyet eder.”**) [Kasas Suresi 56. Ayet]

Üçüncü türe gelince o, mübah olan duadır/çağırmadır. O, yaşayan birine seslenme ve örneğin *“ey falanca, benimle beraber şunu taşımana!”* veya *“gel de sana bir ihtiyacımı göstereyim”* demek gibi. Bunda bir beis yoktur.

FASIL

Ölüye seslenmek nasıl mübah olabilir?

Cevap: Eğer kişi ölüye, herhangi bir talep, arzu ve korku olmaksızın seslenirse. Örneğin hadiste geldiği üzere Nebî (*Sallallahu aleyhi ve Sellem*), Bedir'de kâfirlerin ölülerine seslenmiş ve onlara şöyle demişti: (“**Ey kuyu ehli! Ey Utbe bin Rebîa! Ey Şeybe bin Rebîa!**”) ve şöyle devam etmişti: (“**Rabbinizin size vaad ettiğini hak olarak buldunuz mu? Şüphesiz ki ben, Rabbimin bana vaad ettiğini hak olarak buldum.**”)

O hâlde kalkıp da bu hadîsten “ölülere dua etmek (onlardan bir şey istemek) câizdir” şeklinde delil çıkaranları reddetmemizin farkı nedir?

Cevap: Fark, “şirk olan 'ölülere dua etme (ölülerden bir şey isteme)” ile “salt seslenme” aarsındaki farktır. Birincisi içinde bir talep/istek bulunan duadır. Ama diğer salt seslenmede herhangi bir talep yoktur. Örneğin: “Selam size ey kabir ehli!” dediğinde ölülerden herhangi bir şey talep etmiyorsun.

İkinci türe gelince: Bahsi daha önce geçtiği üzere şirk-i ekber (*büyük şirk*) olan dua. Şüphesiz ki o duadır, arzu ve korku içeren bir taleptir. Mesela adam diyor ki: “Meded yâ ResûlAllah!” Bu şirktir. “Ey Hüseyin, yetiş, yetiş!”, “Ey falanca, derdime derman ol!!”, “Ey filanca, sıkıntımı gider!” Bunlarda ondan bir şey talep etme vardır.

Ölüye dua etme konusunda câiz ve yasak olan arasındaki fark şudur: Yasak olan, büyük şirk ve bağışlanmayacak günah olan, ölüye dua ederek ondan bir şey talep etmemdir. Câiz olan ise içinde bir talep olmayan seslenmedir.

Allah'tan, O'nu zikretme(k), O'na şükretme(k) ve O'na güzel ibâdet/kulluk etme(k) husûsunda bize yardım etmesini dileriz. Allah, Nebîmiz Muhammed'e, O'nun tüm âline ve ashâbına salât-ü selâm eylesin!

FASIL

/- Allah Şeyh'i en güzel hayırla mükâfatlandırın; onun söylediklerini Kıyamet günü hasenât mîzanında tartın. Bazı sorular arz etmek üzere kendisinden izin istiyoruz:

/- **Birinci Soru:** Şeyhim, “Şeyh Muhammed bin AbdulVehhâb'ın daveti, muhakkak ki insanlar arasında tefrika çıkarmak için yapılmış bir davettir.” diyen kimse hakkındaki görüşünüz nedir?

Cevap:

Bismillâhirrahmânirrahîm

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın Adıyla

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah içindir. Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur.

Bu doğru değildir. Çünkü Şeyh'in daveti sebebi/vâsıtası ile tevhid hâsıl oldu, şirkten ictinâb etme hâsıl oldu. Onun daveti sebebi/vâsıtası ile, emniyet, emân/huzur, hayır, birlik, ülfet ve sözbirliği hâsıl oldu. Aksini diyen kimse eğer câhil ise, zaten cehâleti ona yeter. Yok eğer biliyor ve bilmeye çalışıyorsa o, resullerin dâvetinde “*hak*” ile “*bâtılın*” arasında, Allah'ın dostları ile Şeytan'ın dostları arasında bir tefrîkin hâsıl olduğunu bilir. Örneğin şerîat, adam ile karısının/hanımının arasını talâk sûretiyle hak ve adalet ile tefrîk etti. Şeyh'in davetinde vâki olan tefrîk/ayırma, Allah'a nusret ve O'nun dînine yardım etmek için vâki olmuştur. Bu hakır, O'nu sevmek vaciptir ve O'na nusret etmek (*yardım*

etmek) de vaciptir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: (**“Mü'min erkekler ve mü'mine kadınlar birbirlerinin dostudurlar. Emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker yaparlar, namazı ikâme ederler, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat ederler. Allah onlara rahmet/merhamet edecektir...”**) [Tevbe Sûresi: 71. âyet] Allah Celle ve Âlâ şöyle buyurmuştur: (**“Mü'min erkekler ve mü'mine kadınlar birbirlerinin dostudurlar...”**) [Tevbe Sûresi: 71. âyet] Öncesinde ise münafıklar hakkında şöyle buyurmuştur: (**“Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindedirler. Münkeri emreder, ma'rûfu nehyeder, ellerini sıkı tutarlar. Onlar Allah'ı unuttular. Allah da onları unuttu...”**) [Tevbe Sûresi: 67. âyet]

Şeyh'in daveti haktır, hidayettir, hayır ve berekettir. Onun davetini sevmek vâciptir. Ama aksini söyleyen kişi eğer câhil ise, davet imamlarının teliflerini dikkatlice inceleyip öğrensin, eğer mü'min ise onunla gözünün aydın olacağı şeylere baksın.

FASIL

İkinci Soru: Muhterem şahsınızın, “*tevhîdi öğrenmek sadece 10 (on) dakîka alır. Öğrenmen gereken sadece Rabbin kim, Nebîn kim, dînin nedir, tamam.*” diyen kimselere karşı vereceği cevap nedir acaba?

Cevap: Bu, doğru değildir. Çünkü şüphesiz ki Nebî (Sallallahu aleyhi ve Sellem), İslâm'ın kalan rükünlerine davet etmeden önce 10 (on) yıl tevhîde davet etmiştir. Bu, tevhîdin ne kadar büyük bir konu olduğuna, dindeki kadrinin ne kadar yüksek olduğuna delâlet etmektedir. Beden için can ne ise kalp için de

tevhid odur. Müslüman her ne zaman davet imamlarının kitaplarından tevhîd konusunu okusa, tevhîd için göğsünün genişlemesi, rahatlaması artar, kalbi nurlanır ve soğuk suya hasret olan susamış kimse gibi olur. O tatlı bir sudur. Öğrenmek isteyen, tevhidi bilme konusunda eksiklikleri olduğunu farkedenden ve zaman darlığı çeken kimseler, “*Medâricu's-Sâlikîn*” adlı eserde yer alan “*İyyâke Na'budu ve İyyâke Nesteîn'in Menzileleri ('Yalnız Sana İbâdet/Kulluk Eder ve Yalnız Sen'den Yardım Dileriz'in Menzileleri/Mertebeleri)*” konusunu okusun ve noksanlıklarını bilip öğrensin.

Örneğin tövbe... Bazı insanlar günah ve ma'siyetlerinden tövbe ederler. Eğer tövbe, bir hastalıktan ötürü ise hastalığından şifâ bulmayı umut eder; veya fakirlikten dolayı ise Allah'ın ona bir zenginlik kapısı açacağını umut eder. Ama bu sahih bir tövbe değildir. Sahih tövbe bilakis, Allah Azze ve Celle'den korkarak ve O'nun katındakini umarak tövbe

etmektir. Bunu bize kim beyân etmiştir? Bunu bize işte bu ve diğer tevhid kitapları beyân etmiştir. Şeyh (rahimehullah)'ın “*Fethu'l-Mecîd*”de şirkin bir bâbında “*insanın ameli ile dünyayı murad etmesi*” konusunu işlemesi gibi. Şeyh, böyle bir kimsenin Allah'ın gayrı için amel ettiğini zikretmiş ve şirkin çeşitli türlerinden bahsetmiştir. Bazı insanlara anlaşılması müşkül/zor gelen konu ise, hem ihlâs ile Allah'a ibâdet edip hem de nasıl şirk içinde olunabileceği konusudur. Böyle bir kimse Allah için amel ederken nasıl şirkten bir şey üzere olabilir? Bunun cevâbı nedir? El-cevap şudur ki: Böyle bir kimse evet Allah'a ihlâsla ibâdet/kulluk ediyor, içinde riyâ ve gösteriş de yok ama buna rağmen o kişide şirk-i asgar (*küçük şirk*) mevcûd olabilir. Örneğin eğer o bir menfaat/maslahat umuyor ise. Örneğin Allah'ın ona karşılığını dünyalık olarak vermesi için salih amel işleyen ama Âhirete dâir bir şey istemeyen kimse gibi. Fakat Allah'ı uman -yani *Âhiret için amel eden*- ama aynı zamanda Allah'ın ona dünyada da ihsanda

bulunmasını isteyen kimsenin durumu böyle değildir, bunda bir sorun yoktur. Allah Azze ve Celle şu kavli ile bizi buna teşvik etmektedir: (**“Şayet yol üzere müstakîm olsalardı onlara bol su/yağmur verirdik.”**) [Cin Sûresi] Allahu Teâlâ yine şöyle buyurmuştur: (**“Kim Âhiret tarlasını murad ediyorsa, onun tarlasını ziyâde ederiz. Kim de dünya tarlasını murad ediyorsa, ona ondan veririz, ve onun Âhirette nasîbi yoktur.”**) [Şûrâ Sûresi]

Bu 10 (on) dakîkada öğrenilebilir mi? Beraber oturduğumuz âlimlerden biliyorum ki onlar, tevhid kitaplarını okumaya doymuyorlar. Onların ancak tevhid kitapları okuyarak canları rahat ediyor, kalpleri mutmain oluyor ve içleri açılıyor. Çünkü bu öyle bir konu ki, Müslüman ne zaman bu konuda bir şeyler okusa, kendisinde tevhîdi bilmeye dâir bir eksiklik olduğunu fark ediyor. Bu senin için âşîkar olan bir husustur. Örneğin Fethu'l-Mecîd veya diğer bir tevhid

kitabını aç oku. Bir sefer oku. Sonra on sefer daha oku. Onuncu okumada önceki okumalarına nisbetle arzunun ve sevginin arttığını göreceksin. Bu, kişide şayet iman varsa böyledir. Her faydalı ilimle insanın göğsü genişler, içi açılır.

İlim sana Allah'ı hatırlatır ve seni Allah'a yaklaştırır.

FASIL

Üçüncü Soru: “*Muhakkak ki tekfîrin kaynak ve usûlleri, davet imamlarının kitaplarından alınmıştır*” diyen ve buna davet imamlarının “*Dürer-i Seniyye*” kitabını örnek olarak gösteren kimse hakkındaki görüşünüz nedir?

Cevap: Bu da daha önce işaret ettiğimiz gibi, yanlış ve câhilce bir görüştür. Çünkü tevhid kitaplarında, sahâbe zamanından bugüne değin küfrü üzere âlimlerin icmâ ettiği kimseler hâriç birini tekfîr etmek yoktur.

İnsaflı kişi onu okuduğu zaman önce Allah'tan dileyerek ve şöyle diyerek dua etmelidir: “*Allahım! Cebrâil'in,*

Mikail'in ve İsrâfil'in Rabbi! Göklerin ve Yeryüzünün yaratıcısı! Gaybın ve şehâdetin âlimi! İhtilâf ettikleri hususlarda kullarının arasında Sen hükmedersin. İhtilâfa düşülen hakikat husûsunda bana izninle hidâyet ver! Şüphesiz ki Sen, dilediğini sırât-ı müstakîme/dosdoğru yol hidâyet edersin. ” Rabbinden, hakkı murad ederek dile ve bu kitapları oku. Onları ve bazı meseleleri tekrar tekrar oku. Onlarda faydalı ilmi bulacaksın. Çünkü onlar, Allah'ın Kitâbından, Resûlü (Sallallahu aleyhi ve Sellem)'in Sünneti ve ümmetin selefinin icmâsından alınmıştır. Onlarda hevâ yoktur. Onlarda başıboşluk ve keyfilik yoktur. Onlarda, delilsiz ictihâd yoktur. Onlarda, Allah'ın Kitâbı ve Resûlü (allallahu aleyhi ve Sellem)'in Sünnetinde îzah edilenlerin dışında bir şeye dayanan hiçbir ictihâd yoktur. “Dürer” hakkında olumsuz konuşan bu kişinin kavli yanlıştır. Bunu diyen kişi eğer “Dürer”i gerçekten okumuş ise, acaba onu okuduğu gün nefsinde ne vardı! Çünkü bir şey okuyan ama gönlünde hevâ bulunarak bu

okumayı yapan kimse, hevâsından sıyrılana kadar hakkı bilmekten mahrum kalacaktır. Bunun delilleri Allah'ın Kitabındadır.

Nitekim Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **(“Yeryüzünde haksızlıkla tekebbür eden kimseleri âyetlerimden uzaklaştıracağım...”)** [A'râf Sûresi: 146. âyet] O kimse herhangi bir şey sebebiyle, kibir sebebiyle, hevâ ve hakkı kabul etmeme sebebiyle haktan mahrum kalır. Allahu Teâlânın şöyle buyurduğu üzere: **(“Sana icâbet etmezlerse, bil ki onlar ancak hevâlarına tâbi oluyorlar. Allah'tan bir hidâyet olmaksızın hevâsına tâbi olandan daha dalâlette olan kimdir?...”)** [Kasas Sûresi: 50. âyet] Şüphesiz ki o kimsenin sözü yanlışır ve o bâtil bir sözdür. Allah'ın kendileri ile İslam'a ve Müslümanlara fayda bahşettiği âlim imamlara böyle bir şeyi nisbet etmek, âlimlerin küfür olduğuna dâir icmâ etmedikleri bir şeyi tekfir ettikleri isnâdını onlara yakıştırmak bilakis haramdır.

Nitekim Muhammed bin AbdulVehhâb ve diğer davet imamlarının hepsi şöyle diyor: “*Biz, Allahın tekfîr ettiği ve ResûlUllah (allallahu aleyhi ve Sellem)'in tekfîr ettiği kimseleri tekfîr ederiz.*” Yani: Küfrü Allah'ın Kitâbında ve Resûlü (*allallahu aleyhi ve Sellem*)'in Sünnetinde sarîh olarak gelen kimseleri tekfîr ederiz. Bunun gayrını bize nisbet edenlere cevâbımız şudur: “*Sübhanek! Bu büyük bir bühtândır/iftirâdır.*”

FASIL

Soru: Tevhîdi 4 (*dört*) kısma ayıranlar var: (a) Ulûhiyet, (b) Rubûbiyet, (c) İsim ve Sıfatlar, (d) Hakimiyet. Bu sınıflandırma makbul müdür değil midir?

Cevap: Evvelki âlimlerin tevhîdi 2 (*iki*) veya 3 (*üç*) kısma ayırdıklarını biliyoruz:

Birincisi: Mârifet ve isbât husûsundaki tevhîd. Bu, rubûbiyet tevhîdi ile isim ve sıfatların tevhîdidir.

İkincisi: Kasıt/Maksat ve talep tevhididir. Bu, ulûhiyet tevhîdidir.

Selefte gelmiş olan hadis imamlarının muhakkik âlimlerinden ve diğer muhakkik âlimlerden öğreniyoruz ki onlar tevhîdi 2 (*iki*) veya 3 (*üç*) kısma ayırmışlardır. Soruda adı geçen dördüncü kısmın tevhîd türlerinden biri olarak sayılıp sayılmayacağı husûsunda net bir şey diyemeyeceğim. Doğrusunu en iyi Allah bilir. Çünkü bu zikredilen “*hâkimiyet tevhîdi*” ifâdesi, isim ve sıfatların tevhîdi kapsamına dâhildir. Nitekim Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır: (**“Hüküm/Hâkimiyet ancak Allah'ındır...”**) [En'âm Sûresi: 57. âyet], (**“Allah, hükmedenlerin en hâkimi değil midir?”**) [Tîn Sûresi]; Hâkim olan, hükmün ve hâkimiyetin sahibi olan, Allah azze ve celledir. Halk, Allah'ın hükmü ve O'nun Resûlü (*allallahu aleyhi ve Sellem*)'in hükmü ile hükmeder. Eğer o kimse sıfat konusunu kastediyorsa o, isim ve sıfatların tevhîdi kapsamına dâhildir. Allahu teâlâ doğruyu en iyi bilendir.

FASIL

Soru: Davetçilerden biri şiirinde şöyle diyor: “*Allah Rabbimdir. Onun gayrını murad etmem. Varlıktaki hakikat ancak O değil midir?*” Bu beyitte akîdevî bir hatâ/yanlış var mıdır? Allah ecrinizi bahşetsin, bize bu konuda bir fetvâ verir misiniz?

Cevap: Evet... Bu beyitte akîdevî bir yanlış vardır. Hatta bu beyit, bâtil panteizmin sözlerindedir. Ama bu beyti söyleyen kişi eğer ehl-i Sünnetten ise, biz ona bu sözünün yanlış ve bâtil olduğunu beyan ederiz. Ona vacip olan da bu kavlinden dönmesi ve Allah'a tövbe

etmesidir. Şöyle ki onun söylediği “*Varlıktaki hakikat ancak O değil midir?*” kavli, vahdet-i vücûda kâil olan mühlidlerin sözlerindedir. Vahdet-i vücûda göre “*'kâdîm yaratıcının varlığı' ile 'hâdis mahlûkun varlığı' ayrı ayrı değildir. Bilakis bu âlemin varlığı, Allah'ın varlığının aynıdır. Allah, bu âlemin vücûdunun/varlığının hakikatidir. Kavmin rabbi de yoktur kulu da yoktur. Mâlik de yoktur, memlûk da yoktur. Rahmet eden de yoktur, rahmet edilen de yoktur. Kul da yoktur, kulluk edilen de yoktur.*” Allah'tan afv ve âfiyet dileriz. Bu sözlerden ve ehlinden [onların Allah'ın birliğini inkar eden düşüncelerinden] Allah'a sığınırız.

FASIL

Soru: Muhterem şahsınızdan, davet imamlarının menhecini, insanları davet ederken nasıl bir yöntem izlediklerini, şüpheleri giderme konusundaki üsluplarını beyân etmenizi rica ediyoruz. Sizden usûle ilişkin tarifler öğrendik. Allah sizi muvaffak eylesin!

Cevap: Davet imamları (*Allah onlara rahmet eylesin*) en güzel olan ile karşılık veriyorlardı. Nitekim Allah Azze ve Celle, Nahl Sûresinin sonunda şöyle buyurmaktadır: (“**Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğüt ile davet et. Onlarla en güzel bir sûret ile mücâdele et!...**”) Onlar tasniflerinde yine bu âyeti

zikrettiklerinde şöyle demişlerdir: “Şüphe salan kişi eğer cahil ise, şüphesiz ki hakikat ona yumuşak ve dostane bir sûrette beyân edilir ve onun için dua edilir. Çünkü bu hususta Şeytan'a yardım edilmez. Hak ona kolaylık ve yumuşaklıkla beyân edilir. Eğer bu şüpheyi getiren kişi hakikati biliyor ama bir konu onun için müphem/açık olmamış kapalı olarak kalmışsa, onunla bu hususta daha havî/sağlam/ciddî bir konuşma yapılır. Eğer bu kişi hakkı biliyorsa; insanların çoğunun davet imamlarının (Allah onlara rahmet eylesin) davetinden bunda hem dinleri hem de dünyaları için kendi lehlerine hayır hâsıl olduğunu bildikleri gibi bunun hakikat olduğunu biliyorsa, ama buna rağmen inat ediyorsa, onunla daha da kavî/sağlam bir konuşma yapılır. Şayet vazgeçmezse, ona bundan daha daha kavî/sağlam olan bir yöntem tatbik edilir.

Allahu Teâlânın (“Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğüt ile davet et. Onlarla en güzel bir sûrett ile

mücâdele et!...” kavlinin zikredilip beyân edildiği üzere, tüm bunlar fayda vermez ve etkili olmazsa, o kimseye karşı cihâd etmeye veya mücadele etmeye kadar yolu vardır.”

FASIL

Soru: Şüphesiz ki ben sizi Allah için seviyorum. Yeni başlayan ilim talebesine ne tavsiye edersiniz? Beni yönlendirebileceğiniz selefi kitaplar hangileridir? Allah sizi hayırla mükâfatlandırsın.

Cevap: Beni Allah için sevdiğin kavline gelince, O'nun için beni sevdiğin Allahu Teâlâ da seni sevsin. Kitaplar hakkında sorduğun soruya gelince, yeni başlayan ilim tâlibinin okuması gereken kitapları şöyle sıralayabiliriz: Önce Kur'ân'ı hıfzetmekle başlasın. Eğer tamamını hıfzetmek mümkün olmuyorsa, detayları da içerecek şekilde bir miktarını ezberlesin. Sonra Selâse-i Usûl'ü

ezberlesin. Sonra, Allah'ın kul üzerindeki hakkı olan Tevhîd Kitabı'nı ezberlesin. Sonra Şeyhü'l-İslam İbn-i Teymiye'nin Akîde-i Vâsıtiye'si ile devam etsin. Sonra fıkıh metinlerinden okusun. Fıkıh metinlerinde geçen her şeyi alıp kabül etmenin gerekli olmadığını da bilsin. Çünkü bence, bir mesele hakkında ictihâd edebilen ve kendisine hak tebeyyün eden kimsenin bir mezhebe bağlanması gerekmez. Şüphesiz ki böyle bir kimse delil ile alır. Ama bu kişi eğer ilim talebinin başlangıç seviyelerinde olan bir kimse ise, bu metinler ona tercih edilen kavli seçme(k) ve delil ile amel etme(k) husûsunda yardımcı olur. Fıkıh metinlerinden bir metni seçmesi ona bu hususta yardımcı olur.

Selefimiz, yeni başlayanlara “*Âdâb-ı Meşy ile's-Salât (Namaza Yürüme Âdabı)*” adlı eseri hıfz etmeyi, ondan sonra da “*ez-Zâd*”ı ve diğerlerini salık veriyorlardı. Ez-Zâd'ı okuyan talebe onun içindeki her şey ile amel ediyordu demiyorum. Bilakis ondaki tercih edilen

kavilleri alıyordu. Örneğin tahâretin kısımları ve hilâfına delil olduğu halde bazı fakihlerin [istihsân ettiği]/[müstehab saydığı] kaviller. Şöyle ki o bir metin seçer ve bu onun delilleri incelemesini, delillere bakmasını kolaylaştırır. Çünkü bu, üzerinde yürüdüğü ama doğru/kestirme olan sana âşikâr olunca dilersen kısalttığın yol gibidir.

Aynı şekilde hadis alanında “*Umde-i Ahkâm*” ve “*Bulûğ'u-l Merâm*” adlı eserler eğer hıfzedilmeleri mümkün ise; Tefsîrde, İbn-i Kesîr Tefsîri, Begavî Tefsîri ve diğerleri gibi. Sonra Kütüb-ü Sitte, örneğin Sahîh-i Buhâri -ki onu araştırmacı olan özellikle okur-, Müslim'in Sahîhi. Sünen kitapları, Sünen-i Ebî Davud, Nesâi, Tirmizî ve İbn-i Mâce. Bu kitapları tedarik eder ve muhtasar siyerlerden de okur. O talebe geceleyin kalkar, seher vakitlerinde Allah'u Teâlâdan dilekte bulunur, kapsamlı ve detaylı kitapları okur. Başladığı kitabı bitirmek için, kaldığı yere bir belirteç koyar.

Çünkü günümüzde bazı talebeler, bir tane kitabı bile bitiremediklerinden yakınıyorlar. Bu talebeler sadece konferansları ve dersleri takip ettiklerini, ama Sahîh-i Buhârî'yi baştan sona okumadıklarını, Müslim'i baştan sona okumadıklarını, Sünen'i baştan sona okumadıklarını, İbn-i Kesîr tefsîrini baştan sona okumadıklarını, İbn-i Kayyım'ın kitaplarını baştan sona okumadıklarını, İbn-i Teymiye'nin Fetâvâ'sını baştan sona okumadıklarını, Dürer'i baştan sona okumadıklarını, Feth-i Mecîd'i baştan sona okumadıklarını söylüyorlar. Böyle bir kimse ancak, hobi düzeyinde bir ilim tâlibi veya işittiği ile yetinen bir ilim tâlibi olarak kalabilir.

Ama bu, ilim talibi selef-i sâlihîn âdetlerinden değildir. Onlar âlimleri tercih ediyor, seçiyor ve bizzat onların ilim meclislerine katılıyorlardı. Ama boş vakitlerini de çeşitli kitaplar üzerine tanzîm ediyorlardı. Örneğin güneş doğmadan önce İbn-i Teymiye'nin kitabından

okumak, güneş doğduktan sonra İbn-i Kayyım'ın kitabından okumak, öğleden sonra Dürer-i Seniyye okumak; üç, dört veya beş yaprak okumak ve sonra bir mola vermek gibi. Sonra ertesi gün kaldığı yerden devam etmek... Lügat kitaplarından, hadis ve hadis ıstılahı kitaplarından ve diğer kitaplardan da nasiplenmek... Allah'tan isteme(k) ve O'na dua etme(k) husûsunda hırslı ve azimli olmak...

İbn-i Teymiye (*rahimehUllah*), kendisinin eski camilere/mescitlere giderek yanağını yere koyduğunu ve Allah'tan kendisi için ilim ihsan/feth etmesini dilediğini zikretmiştir. Evet o bir fetihtir. İlim nurdur. Ve Allah'ın nûru âsi olan kimseye nasip olmaz.

O, Hadis Istılâhı Şerhi'nde, bir araya gelip ilim müzâkere eden dört beş kişinin kıssasını anlatmıştır. Bu insanların yanına biri gelip onların dikkatini dağıtıyordu. Çünkü o gelen kimse onların ne dediklerini anlamıyor

ve idrak edemiyordu. Üstüne bir sürü de soru soruyordu. Artık bu onlara fazla gelir olunca, ondan bıktılar, usandılar o gelmeden önce kapıyı kapatmaya başladılar. Ama o kişi, ilme olan muhabbetinden ve ilme olan rağbetinden/arzusundan ötürü gelip kapının arkasına oturmaya ve onların müzâkerelerini oradan dinlemeye başladı. Allah o kişiye ilim kapısı açtı ve öyle ki, içeride müzâkere edenler bir konuda işkâle düştükleri vakit, kapının ardından onlara cevap veriyordu. Nihayet ona kapıyı açtılar ve sonrasında o kimse onların şeyhi oldu.

İlim Allah'tan bir nur ve fetihtir; kullarından dilediğine bahşettiği bir hibedir/bağıştır. Sebeplere sarılmanın yanısıra Allah'a dua etmek, dili gıybetten ve sövmekten, âlimlere sövmekten vesâire muhafaza buyurmasını dilemek de gerekmektedir.

Bazı ilim tâliplerinin, bir mesele hakkında tercih edilen bir görüş zikredildiği vakit kalkıp da, vaktini Allah'a

itaat yolunda sarf etmiş, ömrünü az bir dünya kazancı ile ve Allah'a yönelerek ve O'nun katındakini arzu ederek Âhiret'e yöneltmiş bu âlime karşı cüretkâr cüretkâr konuştuğunu görüyoruz. Zamanımızda olduğu gibi insan diploma almak veya benzeri bir amaçla ilim talep etmez. Eğer onun ilim öğrenmeye niyeti varsa, uzun geceler uykusuz kalır; öğretmen/hoca olma, şöyle olma, böyle olma, şuraya tayin edilme veya şöyle maaşa bağlanma gibi şeyleri umarak ilim öğrenmez. Ancak ilme karşı muhabbet besler ve arzu duyar ve Allah böyle kimselere ilim feth ve ihsân eder.

Hadis Istilâhı'nda bazı alimler şöyle bir kıssa zikretmişlerdir: Bir hadis talebesi vardı. O bir gün yanında hadis kitapları olduğu halde dışarı çıktı ve o esnâda yağmur yağmaya başladı. Diyor ki o, kitap ıslanmasın diye kitabın üzerine kapaklandı. Yağmur onun sırtına yağıyordu ama o hadis kitaplarına hürmeten yerinden kımldamıyordu bile. O şahıs öldükten sonra

rüyada görüldü ve dedi ki: *“O gece Allah Resûlü (Sallallahu aleyhi ve Sellem)’in hadîsine gösterdiğim hürmet ve saygıdan ötürü mağfiret olundum.”*

İmam Ahmed (*rahimehullah*)'tan zikredildiğine göre o, Yemen'de bulunan AbdurRezzak'a gitmeye azmetmişti. O Mekke'ye uğradı ve onu Makam'ın yanında gördü. Arkadaşı ona dedi ki: *“İşte bu, Yemen'e yanına gitmeyi murad ettiğin AbdurRezzâk'tır.”* İmam Ahmed dedi ki: *“Hayır. Şüphesiz ki biz, Yemen'e onun ayağına gitmeye niyet ettik. Bırakalım o Yemen'e dönsün. O dönünce kendisinden orada ilim alırsınız.”* Tüm bunları Allah katındakine niyet ederek yapmışlardır. Onlar maaş ve rütbe, övülme ve saygı duyulma beklemiyorlardı. Onların hepsi de bu minval üzere devam etmişlerdir. Onların binekleri/binitleri/arabaları yoktu, elbiseleri yoktu, evleri yoktu. Şimdi ise bakıyoruz ki bizden bir ilim talebesi krallar gibi, tüccarlar gibi yaşıyor; bir kraldan, bir tüccardan hiç farkı yok. Yani o ticâret arıyor,

övülme arıyor, şehvetleri arıyor ve hem de ilim murad ediyor.

İlim azizdir/izzetlidir, şerîftir/şereflidir:

“İlim ehli ilmi korusalar ve ona nefislerinde saygı göstereceklerdi, ilim de onları azîm/saygın kılardı!”

Ama insanlar ilim ehlini hakir gördüler, küçük gördüler ve tamahlarla onun hayat bulduğu yeri kirlettiler ve kaşlarını çattılar.”

Yani şayet ilim tâlibi ilmi korusa idi, ilim de onu korur, onu saygın kılar ve yükseltirdi. Yani Allah ilimle seni yükseltirdi/yüceltirdi. Ama nefis işin içine girebiliyor işte. Bazı ilim talebeleri, âlimleri ve [mütekaddimîni]/[selef âlimlerini] kolayca hafife alabiliyor, onları ve kitaplarını küçük görebiliyor. Başka bir âlimin kavli tercih edilir olsa bile öbür âlime de -eğer şirk ve bidat içerisinde değilse- hürmet göstermek

gerekir. Hatta bazı âlimlerimizden (*Allah onlara rahmet eylesin*) rivâyet edildiği üzere, bir âlime Şerh-i Nevevî'den veya Şerh-i Sahîh-i Buhâri Fethu'l-Bârî'den bir metin okunduğu, ve metinde isim ve sıfatlardan biri te'vîl edildiği zaman, o âlim başını yere koyuyor ve uzunca bir süre ağlıyordu. Ona “*niçin ağlıyorsunuz?*” diye sorulunca şöyle diyordu: “*Şüphesiz ki bu âlim, - sonra o âlim hakkında senâ/övgü dolu sözler söylüyordu- bu meselede hata etti.*” Bu sözün üzerine ben, ‘*bu nasıl olur?*’ ‘*şu nasıl olur?*’ diye gösteriş yaparak konuşanları işittiğimde çok üzülüyorum. Hatta bazı insanlar âlimlere sataşır ve fikhî meselelerde yakışksız bir biçimde onları tenkit ediyorlar. Halbuki bu âlimler ictihâd ettiler; halbuki azim gösterdiler; halbuki yoruldular ve diğerleri gibi çaba sarf ettiler. Ama Allah doğruyu en iyi bilendir.

Doğru olan, delil lehine olan kimsedir. Ama diğer âlimlere de saygı ve hürmet göstermek ve onları da sevmek gerekir. Bu, ilim tahsîlinin gereklerindedir. Evet, Allah Azze ve Celle'den bana ve size faydalı ilim ve salih amel bahşetmesini dileriz.

Allahım! Bizi dîninde fakih kıl! Allah'ım, bizi Senin yoluna davet edenlerden eyle. Allahım! Bizi dîninde fakih kıl! Allahım, bizi Senin yoluna davet edenlerden eyle. Allahım! Bizi dîninde fakih kıl! Allahım, bizi Senin yoluna davet edenlerden eyle. Allahım, bizi ve Dîn gününe kadar neslimizden gelecek olanları ilmi ile âmil âlimlerden eyle! Allahım, Senden bizi, babalarımızı, annelerimizi, tüm Müslüman erkek ve Müslüman kadınları, mü'min erkek ve mü'mine kadınları, onlardan hayatta olanları ve ölmüş olanları mağfiret etmeni dileriz. Allahım, ulu'l emirlerimizi kavillerinde ve fiillerinde muvaffak kıl! Allahım, onların birliğini dâim et ve Müslümanları hidâyet üzere

birleştir. Yine Senden, bu vakfın yetkililerini muvaffak kılmanı ve onları başarıya ulaştırmanı niyaz ederiz. Çünkü onlar, davet imamlarının menhecinin beyânı husûsunda güzel bir tercihte bulundular. Onlara teşekkür ediyoruz. Allah'a onları, sevdiği ve razı olduğu Şeylere muvaffak kılması için, onları desteklemesi ve kim olursa olsun hakka yardım eden herkese yardım etmesi için dua ediyoruz.

Allahım, kim olursa olsun hakka yardım edenlere yardım et! Kim olursa olsun hakkı hakir görenleri hakir eyle! Sen bunun velîsisin ve buna kâdirsin.

Allah, Nebîmiz Muhammed'e, O'nun tüm âline ve ashabına salât-ü selâm eylesin.